

Dia Internacional contra els assajos nuclears

L'ONU va declarar el 29 d'agost com a Dia Internacional contra els Assajos Nuclears amb l'objectiu de crear consciència en el públic sobre els efectes de les explosions d'assaig d'armes nuclears, així com d'alertar sobre la necessitat de posar-li fi a aquestes pràctiques.

El Dia Internacional contra els assajos nuclears se celebra cada 29 d'agost amb l'objectiu de sensibilitzar dels perills que comporten aquests assajos armamentístics per a la població mundial, així com per al medi ambient.

La iniciativa va sorgir el 2 de desembre de 2009, quan l'Assemblea General de l'ONU va aprovar per unanimitat la resolució 64/35¹ on es declara el 29 d'agost com el Dia Internacional contra els Assajos Nuclears. La resolució va ser proposada per la República de Kazakhstan, secundada per molts altres països, amb la finalitat de commemorar el tancament del polígon d'assajos nuclears de Semipalátinsk, lloc on l'extinta Unió Soviètica va realitzar diversos assajos nuclears, el qual va tenir lloc aquest mateix dia de 1991².

La primera commemoració d'aquest dia va ser celebrada en 2010. Des de llavors, cada any durant aquest dia, es coordinen diverses activitats a tot el món, com ara simposis, conferències, debats, exposicions, concursos, publicacions, seminaris,

programes de televisió i de ràdio i altres iniciatives de naturalesa divulgativa. Tant l'ONU, com les seves diferents agències especialitzades, així com associacions i organitzacions de l'àmbit internacional, nacional i local, participen en l'esdeveniment desenvolupant programes i activitats que creguin un entorn propici en el qual es pugui aconseguir els objectius esperats de la jornada.

Convençuda que les úniques garanties eficaces contra l'amenaça creixent de l'ús d'armes nuclears són el desarmament nuclear i l'erradicació total d'aquestes, l'Assemblea General de les Nacions Unides va decretar en 2013 la resolució A/CAP DE BESTIAR/68/32³, en la qual declarava el 26 de setembre Dia Internacional per a l'Eliminació Total de les Armes Nuclears. Amb aquestes dues dates significatives, l'ONU ha fet un pas al capdavant creant un ambient internacional d'aprenentatge i col·laboració que aposta amb fermesa per aconseguir un món sense armament nuclear.

¹ ONU. (2009, 2 diciembre). *Resolución aprobada por la Asamblea General*. Organización de las Naciones Unidas.

² ONU. (2020). *Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Organización de las Naciones Unidas.

³ ONU. (2014, 5 diciembre). *Resolución aprobada por la Asamblea General*. Organización de las Naciones Unidas.

Font: Colección de fotografías del TPCEN

Malgrat els senyals de clara millora que s'han vist en diversos fronts, els desafiaments persisteixen, perquè l'instrument internacional per excel·lència per a l'eliminació d'aquestes pràctiques, el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears (TPCEN), no ha entrat encara en vigor. El TPCEN va començar a negociar-se en la Conferència de Desarmament de gener de 1994, i després de més de dos anys de negociacions, al juny de 1996, es va presentar el projecte final a l'Assemblea General, que el va adoptar a través de la seva resolució A/CAP DE BESTIAR/50/245. Quant a la seva entrada en vigor, l'article XIV del tractat estableix que aquest entrarà en vigor una vegada ratificat pels 44 estats enumerats en el seu Annex 2⁴, és a dir, aquells que posseeixen capacitats nuclears importants. Fins avui ho han signat 185 països, d'un total de 196, i ratificat 170, inclosos tres estats figurants en l'Annex 2. No obstant això, malgrat els esforços de les Nacions Unides, avui dia, aquesta ratificació internacional no s'ha produït, mancant vuit països per aconseguir aquesta xifra. En la llista

⁴ CTBTO. (2021). *Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT)*. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization.

dels països que encara no ho han ratificat, es troben, els Estats Units, el Pakistan, l'Iran, Israel, la Xina, Corea del Nord, Egipte, i l'Índia. A raó de la celebració del Dia Internacional contra els Assajos Nuclears, António Guterres, secretari general de les Nacions Unides, ha lamentat que no s'hagi aprofitat tot el potencial del TPCEN, instant una vegada més als vuit estats que encara no han ratificat el tractat al fet que ho facin sense cap demora⁵.

Al no haver pogut encara entrar en vigor el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears, la institució encarregada de controlar la proliferació d'armament nuclear en el món és la Comissió Preparatòria de l'Organització del Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears (OTPCEN)⁶. L'organització que es va fundar en 1996, amb aproximadament 260 persones de la majoria dels 185 Estats membres del TPCEN, treballa per a la promoció del tractat i la construcció del règim de verificació perquè estigui

⁵ ONU. (2021, 29 agosto). *Mensaje del secretario general para el Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Organización de las Naciones Unidas.

⁶ CTBTO. (2021). *About us*. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization.

operatiu quan el tractat entri en vigor. Així mateix, el singular sistema de vigilància de la OTPCEN, que ja inclou a més del 90% dels països signataris, garanteix als estats que cap explosió nuclear passarà desapercebuda. Aquest règim de verificació compta amb el Sistema de Monitoratge Internacional (IMS), que consta de 337 instal·lacions repartides per tot el món que monitoren constantment el planeta per a buscar senyals d'explosions nuclears, mitjançant les següents quatre tecnologies: sísmica, hidroacústica, infrasons i radionúclids. Si les dades de les estacions IMS detecten que ha tingut lloc un possible assaig nuclear, qualsevol Estat membre pot sol·licitar que es dugui a terme una inspecció in-situ amb la finalitat de reunir evidències que permetin esclarir els fets ocorreguts. No obstant això, això només serà possible una vegada hagi entrat en vigor el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears.

No obstant això, res contribuiria més a evitar una guerra nuclear o l'amenaça del terrorisme nuclear que l'erradicació total dels assajos nuclears. I és que, el final irreversible de les explosions nuclears és l'única manera de prevenir el desenvolupament futur de les armes nuclears.

En què consisteixen els assajos nuclears?

Quan es parla d'assajos nuclears es fa referència a la detonació d'una arma nuclear amb finalitats experimentals. En la majoria de les ocasions, aquests assajos mesuren la potència i la capacitat destructiva de l'arma. No obstant això, no sempre persegueixen aquests fins, ja que moltes vegades s'han realitzat detonacions amb finalitats propagandístics o per a extreure combustible d'algun pou de grans dimensions.

Els assajos nuclears poden es classificats en diferents grups, segons on hagin tingut lloc, els més destacats són els submarins, els atmosfèrics, els estratosfèrics i els subterranis. Entre aquests últims és on es troba la majoria de les explosions nuclears que van ocórrer durant la Guerra Freda. És a dir, més de 800 de tots els assajos realitzats pels Estats

Units i prop de 500 de tots els assajos duts a terme per la Unió Soviètica.

Al llarg de la història, el món ha estat testimoni d'un gran nombre de detonacions nuclears, algunes d'elles amb gravíssimes conseqüències per a la població civil, però totes elles afectant de manera directa al planeta. L'Era Nuclear va ser inaugurada pels Estats Units el 16 de juliol de 1945 quan va detonar la primera bomba atòmica, amb el nom en clau "Trinity", en Alamogordo, Nou Mèxic. Va continuar mostrant el seu poder nuclear durant la Segona Guerra Mundial, amb la detonació de bombes atòmiques, com la d'Hiroshima i Nagasaki que van deixar un balanç de més de 400.000 morts, entre molts altres assajos nuclears. Durant la Guerra Freda, les tensions entre els Estats Units i la Unió Soviètica també es van plasmar en l'àmbit nuclear, donant peu a la carrera d'armes nuclears entre aquestes dues grans potències. Avui dia, si bé els actors no són els mateixos, hi ha països, com Corea del Nord o el Pakistan, que continuen realitzant assajos nuclears, desacatant la moratòria de facto establerta pel TPCEN.

Conseqüències dels assajos nuclears

Sens dubte, avui som conscients de les conseqüències devastadores que impliquen els assajos d'armes nuclears, en la societat com en el medi ambient, tant de manera directa com indirecta.

Encara que els danys provocats en l'ésser humà són difícils de quantificar, podem considerar un clar indicatiu d'aquesta realitat, la resposta del Congrés estatunidenc a les denúncies de persones afectades per la radiació nuclear. Per a això, en 1990, els Estats Units va crear un estatut, The Radiation Exposure Compensation Act, a fi de rescabalar econòmicament als qui van desenvolupar malalties greus per forta exposició a la radiació alliberada en les seves proves nuclears atmosfèriques realitzades durant la Guerra Freda.

D'altra banda, també són d'importància els danys mediambientals derivats dels assajos nuclears. Així,

els mamífers, especialment, encara que són molts altres els animals que sofreixen els seus efectes tenen una gran sensibilitat a la radiació que afecta els seus òrgans i teixits, provocant cremades i múltiples malalties. Per part seva, les plantes i els vegetals presenten una àmplia gamma de sensibilitat a la radiació, per la qual cosa pateixen els efectes d'aquesta.

Si cap, encara de major importància que els efectes individualitzats sobre els éssers vius, són els efectes sobre els hàbitats d'àrees de gran extensió. Els assajos nuclears provoquen un efecte directe en el medi ambient que repercuteix al seu torn en els éssers humans i en la seva qualitat de vida.

Conclusions

Així doncs, el Dia Internacional contra els Assajos Nuclears és una oportunitat per a reafirmar el nostre compromís amb la prohibició de tots els

assajos nuclears, per qualsevol persona i en qualsevol lloc. La jornada convida als Estats membres, al sistema de les Nacions Unides, a la societat civil, a les institucions acadèmiques, als mitjans de difusió i, finalment, a totes les persones a celebrar aquest dia, entre altres esdeveniments, per mitjà d'activitats educatives i de conscienciació. Així mateix, el Dia Internacional contra els Assajos Nuclears és només un punt dins de la lluita contra l'armament nuclear, perquè com ha afirmat António Guterres en el seu missatge oficial de la jornada, "*l'amenaça nuclear està ressorgint, per la qual cosa la prohibició completa d'ells assajos nuclears és un pas essencial per a prevenir el millorament qualitatiu i quantitatiu de les armes nuclears i aconseguir així el desarmament nuclear total*".

Jara Leyva Martínez,
equip d'ANUE

Referències:

CTBTO. (2021). *About us*. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization. <https://www.ctbto.org/the-treaty/>

CTBTO. (2021). Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT). Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization. https://www.ctbto.org/fileadmin/user_upload/legal/CTBT_English_withCover.pdf

DSN. (2020, 29 agosto). *Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Departamento de Seguridad Nacional. <https://www.dsn.gob.es/es/actualidad/sala-prensa/d%C3%ADa-internacional-contra-ensayos-nucleares>

DSN. (2021, 29 agosto). *Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Departamento de Seguridad Nacional. <https://www.dsn.gob.es/es/actualidad/sala-prensa/29-agosto-2021-d%C3%ADa-internacional-contra-ensayos-nucleares>

Ferrer, A. (2021, 26 agosto). *Día Internacional contra los Ensayos Nucleares – 5 puntos para entender la importancia del tema*. Business Insider. <https://businessinsider.mx/dia-internacional-contra-ensayos-nucleares-puntos-importancia/>

ONU. (2009, 2 diciembre). *Resolución aprobada por la Asamblea General reconociendo el Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Organización de las Naciones Unidas. <https://undocs.org/es/A/RES/64/35>

ONU. (2013, 5 diciembre). *Resolución aprobada por la Asamblea General reconociendo el Día Internacional para la Eliminación Total de las Armas Nucleares*. Organización de las Naciones Unidas. <https://undocs.org/es/A/RES/68/32>

ONU. (2018). *El final de los ensayos nucleares*. Organización de las Naciones Unidas. <https://www.un.org/es/observances/end-nuclear-tests-day/history>

ONU. (2020). *Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Organización de las Naciones Unidas. <https://www.un.org/es/observances/end-nuclear-tests-day>

ONU. (2021, 29 agosto). *Mensaje del secretario general en el Día Internacional contra los Ensayos Nucleares*. Organización de las Naciones Unidas. <https://www.un.org/sg/en/node/258785>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

L'ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors.
